UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

5 päivänä toukokuuta 2011 *

Yhdistetyissä asioissa C-230/09 ja C-231/09,

joissa on kyse EY 234 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Bundesfinanzhof (Saksa) on esittänyt 31.3.2009 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 25.6.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Hauptzollamt Koblenz (C-230/09)

vastaan

Kurt und Thomas Etling in GbR,

Bundesministerium der Finanzenin

osallistuessa asian käsittelyyn,

ja

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

Hauptzollamt Oldenburg (C-231/09)

vastaan

Theodor Aissen

ja

Hermann Rohaan,

Bundesministerium der Finanzenin

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit A. Borg Barthet, M. Ilešič (esittelevä tuomari), M. Safjan ja M. Berger,

julkisasiamies: J. Mazák,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.5.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Hauptzollamt Koblenz, edustajanaan Regierungsdirektor C. Busse,

– Kurt und Thomas Etling in GbR, edustajanaan Rechtsanwalt G. Zulauf,

– Hauptzollamt Oldenburg, edustajinaan Regierungsdirektor A. Kramer ja Regierungsdirektor W. Uhlig,

– Theodor Aissen, edustajanaan Rechtsanwalt A. Enninga,

– Hermann Rohaan, edustajanaan Rechtsanwalt D. Schuhmacher,

– Euroopan komissio, asiamiehinään G. von Rintelen ja H. Tserepa-Lacombe,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.9.2010 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat maito- ja maitotuotealan maksun vahvistamisesta 29.9.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1788/2003 (EUVL L 270, s. 123), sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2217/2004 (EUVL L 375, s. 1; jäljempänä asetus N:o 1788/2003), tulkintaa.

2 Nämä ennakkoratkaisupyynnöt on esitetty riita-asioissa, joissa vastakkain ovat asiassa C-230/09 Hauptzollamt Koblenz (Koblenzin päätullitoimisto) ja Kurt und Thomas Etling in GbR ja asiassa C-231/09 yhtäältä Hauptzollamt Oldenburg (Oldenburgin päätullitoimisto) ja toisaalta Theodor Aissen ja Hermann Rohaan ja jotka koskevat lypsylehmäpalkkion vahvistamisessa käytettävän viitemäärän vahvistamista ja perustan määrittämistä toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättä jääneen osan uudelleen jakamisessa käytettävien arvojen vahvistamiselle.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin säännöstö

Maito- ja maitotuotealan maksua koskeva säännöstö

3 Maitoalalla jatkuneen tarjonnan ja kysynnän epätasapainon vuoksi otettiin vuonna 1984 maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 804/68 muuttamisesta 31.3.1984 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 856/84 (EYVL L 90, s. 10) käyttöön maidon lisämaksujärjestelmä, joka perustui periaatteelle, jonka mukaan lisämaksu peritään määritettävän viitemäärän ylittävästä maitomäärästä.

4 Asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamisesta annettu asetus (ETY) N:o 857/84 annettiin samana päivänä (EYVL L 90, s. 13).

5 Maidon lisämaksujärjestelmää jatkettiin moneen kertaan, muun muassa maito- ja maitotuotealan lisämaksusta 28.12.1992 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3950/92 (EYVL L 405, s. 1), jota on muutettu useaan otteeseen.

6 Erityisesti säännöstön yksinkertaistamiseksi ja selkeyttämiseksi viimeksi mainittu asetus kumottiin ja korvattiin asetuksella N:o 1788/2003, joka puolestaan kumottiin

ja korvattiin maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä 22.10.2007 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1234/2007 (EUVL L 299, s. 1; yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) 1.4.2008 alkaen. Pääasioissa kyseessä olevat riita-asiat kuuluvat kuitenkin edelleen asetuksen N:o 1788/2003 ajalliseen soveltamisalaan.

7 Asetuksen N:o 1788/2003 5, 10 ja 14 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) Maksu olisi vahvistettava varoittavalle tasolle, ja jäsenvaltioiden olisi suoritettava se heti, kun kansallinen viitemäärä ylittyy. Tämän jälkeen kyseessä olevan jäsenvaltion olisi jaettava maksuvelvoite sellaisten tuottajien kesken, joiden vuoksi ylitys on tapahtunut. Nämä tuottajat ovat maksuvelvollisia jäsenvaltiolle osuutensa maksusta, joka johtuu yksinomaan siitä, että he ovat ylittäneet käytettävissä olevan määränsä.

– –

(10) – – Jäsenvaltioiden tuottajille jakamien määrien summa ei saisi ylittää kansallisia viitemääriä. – –

– –

(14) Järjestelmän hallinnoinnin riittävän joustavuuden varmistamiseksi olisi jäsenvaltioille myönnettävä lupa jakaa uudelleen käyttämättömät viitemäärät jakson lopussa joko jäsenvaltiokohtaisesti tai ostajien välillä.”

8 Asetuksessa N:o 1788/2003 säädetään säännöistä, joiden mukaan kukin kansallinen viitemäärä jaetaan tuottajien kesken tilakohtaisina viitemäärinä.

9 Asetuksen 4 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Maksu jaetaan kokonaisuudessaan 10 ja 12 artiklan mukaisesti niiden tuottajien kesken, joiden vuoksi 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut kansalliset viitemäärät on kulloinkin ylitetty.

Tuottajien on maksettava jäsenvaltioille maksuosuutensa, joka on laskettu 3 luvun mukaisesti, yksinomaan sen vuoksi, että he ovat ylittäneet käytettävissä olevat viitemääränsä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan 3 kohdan ja 12 artiklan 1 kohdan soveltamista.”

10 Asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

– –

i) ’kansallisella viitemäärällä’ kullekin jäsenvaltiolle liitteessä I vahvistettua viitemäärää;

j) ’tilakohtaisilla viitemäärillä’ tuottajien viitemääriä kunkin kahdentoista kuukauden jakson 1 päivänä huhtikuuta;

k) ’käytettävissä olevilla viitemäärillä’ tuottajien 31 päivänä maaliskuuta käytettävissä olevia viitemääriä sen kahdentoista kuukauden jakson aikana, jolle maksu on laskettu, kaikki kyseisen kahdentoista kuukauden jakson aikana tehdyt, tässä asetuksessa säädetyt siirrot, myynnit, muunnokset ja väliaikaiset uudelleenjaot huomioon ottaen.”

11 Asetuksen N:o 1788/2003 6 artiklan 5 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jäljempänä 14 artiklassa tarkoitetun kansallisen varannon täydentämiseksi mahdollisesti tehdyt vähennykset huomioon ottaen tilakohtaisia viitemääriä mukautetaan tarvittaessa kunkin kyseessä olevan kahdentoista kuukauden jakson osalta, jotta tilakohtaisten toimitusten viitemäärien summa ja tilakohtaisten suoramyynnin viitemäärien summa ei missään jäsenvaltiossa ylitä 8 artiklan mukaisesti vahvistettua vastaavaa kansallista viitemäärää.”

12 Saman asetuksen 10 artiklan 3 kohdassa säädettiin mahdollisuudesta jakaa toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämätön osa uudelleen. Kyseisessä säännöksessä säädettiin seuraavaa:

”Kunkin tuottajan maksuosuus vahvistetaan jäsenvaltion päätöksellä mahdollisen uudelleenjakamisen jälkeen joko suhteessa kunkin tuottajan tilakohtaisiin viitemääriin tai jäsenvaltioiden vahvistamin puolueettomin perustein toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättömästä osasta:

a) joko jäsenvaltiokohtaisesti sen määrän perusteella, kuinka paljon kunkin tuottajan [käytettävissä oleva] viitemäärä on ylittynyt,

b) tai ensin ostajakohtaisesti ja tämän jälkeen tarvittaessa jäsenvaltiokohtaisesti."

13 Asetuksen N:o 1788/2003 15–20 artiklassa vahvistettiin tiettyjä edellytyksiä tilakohtaisten viitemäärien siirtämiselle.

14 Kyseisen asetuksen 16 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettiin seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on kunkin kahdentoista kuukauden jakson loppuun mennessä sallittava, että kyseessä olevan jakson aikana tuottajat siirtävät väliaikaisesti osan niistä tilakohtaisista viitemääristä, jotka ovat niiden käytössä mutta joita ne eivät aio käyttää."

15 Saman asetuksen 17 artiklan 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

"Tilakohtaiset viitemäärät siirtyvät tilan mukana sen haltuunsa ottavalle tuottajalle, kun tila myydään, vuokrataan tai se siirtyy perintönä, ennakkoperintönä tai muuna siirtona, jolla on vastaavia oikeudellisia vaikutuksia, sellaisia yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen, jotka jäsenvaltio määrittää ottaen huomioon maidontuotantoon käytettävän pinta-alan tai muut puolueettomat perusteet ja soveltuvin osin osapuolten välisen sopimuksen. Se osa viitemäärästä, jota tarvittaessa ei siirretä tilan mukana, lisätään kansalliseen varantoon."

16 Asetuksen N:o 1788/2003 18 artiklan 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jotta maidontuotannon rakenneuudistus voitaisiin toteuttaa moitteettomasti tai jotta ympäristöä voitaisiin parantaa, jäsenvaltiot voivat sellaisia yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen, jotka ne antavat ottaen huomioon osapuolten oikeutetut edut,

– –

b) määrittää puolueettomin perustein edellytykset, joilla toimivaltainen viranomainen tai sen nimeämä toimielin voi myöntää tuottajille maksua vastaan 12 kuukauden jakson alussa tilakohtaiset viitemäärät, jotka ovat vapautuneet lopullisesti muilta tuottajilta edellisen 12 kuukauden jakson päättyessä edellä mainitun maksun suuruista, yhtenä tai useampana vuotuisena eränä suoritettua korvausta vastaan,

– –

e) määrittää puolueettomin perustein alueet ja keräilyvyöhykkeet, joilla sallitaan viitemäärien lopulliset siirrot ilman vastaavien maa-alueiden siirtämistä, maidontuotannon rakenteen parantamiseksi,

f) sallia tuottajan toimivaltaiselle viranomaiselle tai sen nimittämälle toimielimelle kohdistamasta pyynnöstä viitemäärien lopullisen siirron ilman vastaavien maa-alueiden siirtämistä ja päinvastoin maidontuotannon rakenteen parantamiseksi tilalla tai tuotannon laajaperäistämisen edistämiseksi.”

Yhteisen maatalouspolitiikan mukaiset suoran tuen järjestelmät

17 Yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (ETY) N:o 2019/93, (EY) N:o 1452/2001, (EY) N:o 1453/2001, (EY) N:o 1454/2001, (EY) N:o 1868/94, (EY) N:o 1251/1999, (EY) N:o 1254/1999, (EY) N:o 1673/2000, (ETY) N:o 2358/71 ja (EY) N:o 2529/2001 muuttamisesta 29.9.2003 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1782/2003 (EUVL L 270, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.1.2005 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 118/2005 (EUVL L 24, s. 15; jäljempänä asetus N:o 1782/2003), otettiin erityisesti maatalousväestön kohtuullisen elintason turvaamiseksi käyttöön tilatukijärjestelmä ja muita suoran tuen järjestelmiä, kuten lypsylehmäpalkkio- ja lisätukijärjestelmät. Tämä asetus kumottiin ja korvattiin yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (EY) N:o 1290/2005, (EY) N:o 247/2006 ja (EY) N:o 378/2007 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1782/2003 kumoamisesta 19.1.2009 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 73/2009 (EUVL L 30, s. 16). Asiassa C-230/09 pääasia kuuluu kuitenkin edelleen asetuksen N:o 1782/2003 ajalliseen soveltamisalaan.

18 Viimeksi mainitulla asetuksella perustetun järjestelmän perustana oli erityisesti siirtyminen tuotantotuesta tuottajatukeen ottamalla käyttöön tuotantomääristä riippumattoman maatilakohtaisen tulotuen järjestelmä ja yhdistämällä useista eri järjestelmistä maksetut suorat tuet viitekauden aiempien oikeuksien perusteella määräytyväksi tilatueksi.

19 Saman asetuksen 29 perustelukappaleen viimeisessä virkkeessä todetaan, että tilatuki olisi vahvistettava tilakohtaisesti.

20 Asetuksen N:o 1782/2003 62 artikla koski tilatukijärjestelmän alueellista täytäntöönpanoa. Tässä säännöksessä säädettiin seuraavaa:

”– – jäsenvaltiot voivat päättää, että 95 ja 96 artiklassa säädetyistä lypsylehmäpalkkioista ja lisätuista johtuvat määrät on sisällytettävä osittain tai kokonaan tilatukijärjestelmään vuodesta 2005. Tämän kohdan nojalla vahvistetut oikeudet muuttuvat vastaavasti.

Kyseisten tukien viitemäärä on yhtä suuri kuin 95 ja 96 artiklan mukaisesti myönnettävät määrät laskettuna sen vuoden maaliskuun 31 päivän tilakohtaisen maidon viitemäärän perusteella, jona kyseiset tuet otettiin kokonaan tai osittain tilatukijärjestelmän piiriin.

– –”

21 Asetuksen N:o 1782/2003 95 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Vuosien 2004 [ja] 2007 välisenä aikana maidontuottajat voivat saada lypsylehmäpalkkion. Se myönnetään kalenterivuosittain tilakohtaisesti ja tilan käytössä olevana tonneina ilmaistuna maidon tilakohtaisena viitemääränä.

– –

3. Niiden tuottajakohtaisten viitemäärien, jotka on tilapäisesti siirretty – – asetuksen (ETY) N:o 3950/92 [6 artiklan] tai – – asetuksen (EY) N:o 1788/2003 [16 artiklan] mukaisesti 31 päivänä maaliskuuta kyseisenä kalenterivuonna, katsotaan olevan sen tilan, jolle viitemäärät on siirretty, käytössä tuona kalenterivuonna.

– –”

Kansallinen säännöstö

22 Maitoalan maksua koskevan sääntelyn täytäntöönpanosta 9.8.2004 annetun asetuksen (Verordnung zur Durchführung der EG-Milchabgabenregelung (Milchabgabenverordnung); BGBl. I, s. 2143; jäljempänä MilchAbgV) 14 §:n 1 momentissa säädettiin seuraavaa:

”Ostaja voi jakaa toimituksiin varatut viitemäärät, joita ei ole käytetty asianomaisen kahdentoista kuukauden jakson aikana (alitoimitukset), sellaisille muille maidontuottajille, jotka ovat ylittäneet heille jaetut toimitusviitemäärät (liikatoimitusten suorittajat). Toimituksiin varatut käyttämättömät viitemäärät jaetaan liikatoimitusten suorittajille seuraavan laskukaavan mukaisesti:

alitoimitusten kokonaismäärä x liikatoimitusten suorittajan toimituksiin varattu viitemäärä jaettuna liikatoimitusten suorittajien toimituksiin varattujen viitemäärien kokonaismäärällä

_ _”

23 Tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta 26.7.2004 annetun lain (Gesetz zur Durchführung der einheitlichen Betriebsprämie (Betriebsprämiendurchführungsgesetz); BGBl. I 2004, s. 1868) 2 §:n 1 momentin mukaan Saksan liittotasavalta pani tilatukijärjestelmän alueellisesti täytäntöön 1.1.2005 alkaen.

24 Lypsylehmäpalkkion ja lypsylehmäpalkkion lisätuen täytäntöönpanosta 18.2.2004 annetun asetuksen (Verordnung über die Durchführung der Milchprämie und der Ergänzungszahlung zur Milchprämie (Milchprämienverordnung); BGBl. I, s. 267; jäljempänä MilchPrämV) 6 §:ää sovellettiin tilatuen laskemiseen yhdennetystä hallinto- ja valvontajärjestelmästä 3.12.2004 annetun asetuksen (Verordnung über die Durchführung von Stützungsregelungen und gemeinsamen Regeln für Direktzahlungen nach der Verordnung (EG) Nr. 1782/2003 im Rahmen des Integrierten Verwaltungs- und Kontrollsystems sowie zur Änderung der Kartoffelstärkeprämienverordnung (InVeKoS-Verordnung); BGBl. I, s. 3194) 34 §:n 1 momentin nojalla.

25 MilchPrämV:n 6 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”1. Maidontuottajan käytössä soveltamisvuoden maaliskuun 31. päivänä olevat viitemäärät, jotka on otettava huomioon lypsylehmäpalkkiota myönnettäessä, osoitetaan todistuksella, – – jonka antaa toimivaltainen tullitoimisto (päätullitoimisto) siinä tapauksessa, että kyseiset toimitetut viitemäärät myydään 2 momentin 2 kohdassa nimetylle ostajalle (viitemäärätodistus).

2. Viitemäärätodistuksessa on ilmoitettava samalla

1) maitomäärät ja maitomäärää vastaavien tuotteiden määrät, jotka tuottaja on tosiasiallisesti toimittanut tai saattanut markkinoille soveltamisvuoden maaliskuun 31. päivänä päättyvän kahdentoista kuukauden jakson aikana – –

– –

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-231/09

26 Asiassa C-231/09 esitetty ennakkoratkaisupyyntö koskee ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevia kahta oikeudenkäyntiä, joista toisen on

pannut vireille Aissen ja toisen Rohaan, jotka kumpikin ovat maidontuottajia, jotka ovat tehneet toimituksia kahdentoista kuukauden jakson 2004/2005 aikana. Sekä Aissen että Rohaan ottivat kumpikin tämän jakson aikana haltuunsa maitotilan ja sen mukana siirtyvän viitemäärän, jonka aikaisempi tilanhaltija oli osittain käyttänyt kyseisen soveltamisvuoden osalta.

27 Aissen ja Rohaan vaativat kumpikin toimivaltaista viranomaista todistamaan, että aikaisemman tilanhaltijan viitemäärä oli siirtynyt heille täysimääräisenä. Toimivaltainen viranomainen antoi kummallekin vaaditunlaisen todistuksen, jossa se kuitenkin totesi, että siinä tapauksessa, että tila siirtyy kesken soveltamisvuoden, meijerin on ilmoitettava tilan uudelle haltijalle toimituksia varten jäljellä oleva viitemäärä ottaen huomioon aikaisemman tilanhaltijan saman kauden aikana jo toimittamat määrät.

28 Hauptzollamt Oldenburg laski näiden todistusten ja asianomaisen meijerin toimittamien tietojen perusteella Aissenin ja Rohaanin viitemäärät uudelleen ja myönsi näille kummallekin kahdentoista kuukauden jakson 2004/2005 osalta ainoastaan sen osan viitemäärästä, josta aikaisempi tilanhaltija ei ollut vielä tehnyt toimituksia; muu osa jäi kyseisen jakson osalta aikaisemmalle tilanhaltijalle.

29 Koska sekä Aissen että Rohaan ylittivät toimituksiinsa varatut viitearvot, Hauptzollamt Oldenburg vahvisti kummallekin heiltä perittävän maksuosuuden.

30 Vahvistaessaan Aissenin ja Rohaanin maksuosuuden Hauptzollamt Oldenburg suoritti asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättömän osan uudelleenjaon. Hauptzollamt Oldenburg ei ottanut tässä uudelleenjaossa Aissenin eikä Rohaanin osalta huomioon sitä

osaa siirretylle tilalle kuuluvasta viitemäärästä, jonka tilan aikaisempi tuottaja oli jo käyttänyt.

31 Aissen ja Rohaan nostivat kumpikin kanteen itseään koskevasta maksuosuuden vahvistusilmoituksesta.

32 Finanzgericht Hamburg (Hampurin veroasioita käsittelevä tuomioistuin) hyväksyi molemmat kanteet, sillä se katsoi, että toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättömän osan uudelleenjaossa oli otettava huomioon luovutetulle tilalle myönnetty viitemäärä täysimääräisenä sen uuden haltijan eduksi ilman, että aikaisemman tilanhaltijan jo tekemiä maidon toimituksia otetaan huomioon.

33 Hauptzollamt Oldenburg teki asiasta Revision-valituksen Bundesfinanzhofissa (liittovaltion veroasioita käsittelevä tuomioistuin).

34 Bundesfinanzhofin mukaan asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan k alakohdasta seuraa, että kun tietyn kahdentoista kuukauden jakson päättyessä tutkitaan sitä, onko tuottaja toimittanut enemmän maitoa kuin mihin sillä olisi ollut ilman maksuvelvoitetta oikeus, huomioon on otettava kaikki kyseisen jakson aikana tehdyt siirrot, myynnit, muunnokset ja väliaikaiset uudelleenjaot. Kyseinen oikeus lakkaa, kun se on kulutettu loppuun. Jo kertaalleen käytetyn viitemäärän siirtäminen ei siis voi, riippumatta siitä, missä oikeudellisessa asiayhteydessä tämä tapahtuu, synnyttää uudelleen oikeutta maidon toimitukseen ilman maksuvelvoitetta asianomaisen kahdentoista kuukauden jakson aikana.

35 Bundesfinanzhof katsoo kuitenkin, että viitemäärä on mahdollista nähdä abstraktina oikeutena. Unionin oikeudessa ei Bundesfinanzhofin mukaan määrätä tai säädetä, että kun tila luovutetaan tietyn kahdentoista kuukauden jakson aikana, sille vahvistettaisiin tai laskettaisiin uusi viitemäärä, vaan siinä säädetään yhdestä ainoasta viitemäärästä, jonka käyttö kuuluu tosin ensin yhdelle ja tämän jälkeen toiselle tuottajalle niin, että viimeksi mainittu tuottaja voi käyttää kiintiötä vain siltä osin kuin ensiksi mainittu tuottaja ei ole jo käyttänyt sitä maidon toimituksiin. Kyseisen tuomioistuimen mukaan ei siis vaikuta siltä, että viitemäärä olisi jaettava jonkinlaisen jakoperusteen mukaan aikaisemman ja myöhemmän tuottajan kesken.

36 Näin ollen voitaisiin katsoa, että kun toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämätön osa jaetaan uudelleen siinä tapauksessa, että tila luovutetaan tietyn kahdentoista kuukauden jakson aikana, on otettava huomioon uuden tuottajan kyseisen jakson päättyessä käytettävissä oleva tilakohtainen viitemäärä kokonaisuudessaan, vaikka tällä tuottajalla ei olisi missään vaiheessa ollut täyttä oikeutta tämän määrän maidontoimitukseen ilman maksuvelvoitetta.

37 Bundesfinanzhof ei sitä vastoin sulje pois sitä, että tällainen tilakohtaisen viitemäärän käytön erottaminen käsitteellisesti – erityisesti sen riskin vuoksi, joka liittyy spekulatiivisten luovutusten tekemiseen yksinomaan suotuisamman aseman saamiseksi käyttämättä jääneen kansallisen viitemäärän uudelleenjaossa – tämän viitemäärän huomioon ottamisesta uudelleenjaossa asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan k alakohdassa tarkoitettuna ”käytettävissä olevana viitemääränä” voi olla ristiriidassa unionin oikeuden – mukaan lukien maitoalan markkinajärjestelyn yleiset periaatteet – sanamuodon ja hengen kanssa.

38 Näin ollen Bundesfinanzhof päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [unionin] oikeutta ja erityisesti asetuksen [N:o 1788/2003] 5 artiklan k alakohtaa tulkittava siten, että sellaisen tuottajan viitemäärä, jolle toinen tuottaja on

luovuttanut tilansa kuluvan kahdentoista kuukauden jakson aikana, ei sisällä maitomäärää, jonka toinen tuottaja on jo toimittanut tämän kahdentoista kuukauden jakson aikana?

2) Onko kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan silloin, kun kansallisen viitemäärän käyttämätön osa jaetaan asetuksen – – N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti uudelleen liikatoimituksia suorittaneiden tuottajien kesken, ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitettu tuottaja, joka on ottanut tilan haltuunsa kyseisen kahdentoista kuukauden jakson aikana, voi osallistua käyttämättömän osan uudelleenjakoon myös toisen tuottajan samasta viitemäärästä toimittaman osuuden osalta, ristiriidassa [unionin] oikeuden tai maito- ja maitotuotealaa koskevan yhteisen markkinajärjestelyn yleisten periaatteiden kanssa?"

Asia C-230/09

39 Saksan oikeuden mukaan perustettu siviiliyhtiö Kurt und Thomas Etling in GbR tuottaa maitoa. Yhtiön viitemäärä oli 553 678 kilogrammaa maidontuotantovuonna 2004/2005, kun otetaan huomioon erityisesti se, että yhtiö oli antanut 50 000 kilogramman toimitusmäärää vastaavan osan viitemäärästään vuokralle vuodesta 2000 lähtien. Vuokrasopimus päättyi helmikuussa 2005 ja kyseinen viitemäärän osa siirtyi siten yhtiölle 1.3.2005 lukien.

40 Toimivaltainen maatalousviranomainen antoi Kurt und Thomas Etling in GbR:n pyynnöstä todistuksen, jossa vahvistettiin, että 50 000 kilogramman toimituksiin varattu viitemäärä siirtyi kyseiselle yhtiölle 1.3.2005 lukien, mutta todettiin lisäksi, että

yhtiö voi käyttää kahdentoista kuukauden jaksolla 2004/2005 ainoastaan sen asianomaisen meijerin määrittämän osan tästä viitemäärästä, jota ei ollut vielä käytetty loppuun.

41 Tilan jättävä vuokralainen oli ennen vuokrasopimuksen päättymistä jo toimittanut 50 000 kilogrammaa maitoa kyseisellä kahdentoista kuukauden jaksolla. Hauptzollamt Koblenz laski edellä mainitun todistuksen ja asianomaisen meijerin toimittamien tietojen perusteella uudelleen Kurt und Thomas Etling in GbR:n ja kyseisen vuokralaisen viitemäärän erityisesti perittävän maksun vahvistamista varten ja katsoi, että koska mainittu vuokralainen oli käyttänyt siirretyn viitemäärän kokonaan loppuun, viitemäärä oli merkittävä asianomaisen kahdentoista kuukauden jakson osalta tämän vuokralaisen nimiin eikä siis Kurt und Thomas Etling in GbR:n nimiin.

42 Hauptzollamt Koblenz antoi Kurt und Thomas Etling in GbR:lle lypsylehmäpalkkion laskemista varten todistuksen, jossa vahvistettiin, ettei aikaisemmin vuokralle annetun viitemäärän takaisin saamista otettu huomioon, ja todettiin viitemääräksi siten ainoastaan 553 678 kilogrammaa.

43 Koska Kurt und Thomas Etling in GbR:n tätä todistusta koskeva oikaisuvaatimus hylättiin, se nosti Finanzgericht Rheinland-Pfalzissa (Rheinland-Pfalzin veroasioita käsittelevä tuomioistuin) kanteen, jonka kyseinen tuomioistuin hyväksyi katsomalla, ettei asetuksen N:o 1782/2003 mukaisen lypsylehmäpalkkion myöntäminen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa riipu vuokralaisen mahdollisesti tekemistä toimituksista.

44 Hauptzollamt Koblenz teki asiasta Revision-valituksen Bundesfinanzhofissa.

45 Bundesfinanzhof katsoi, että siinä tapauksessa, että tilakohtainen viitemäärä luovutetaan tietyn kahdentoista kuukauden jakson aikana, voisi olla mahdollista, että asetuksen N:o 1782/2003 95 artiklan 1 kohdan – jonka mukaan lypsylehmäpalkkio lasketaan erityisesti tilan käytössä olevan tilakohtaisen viitemäärän perusteella – nojalla lypsylehmäpalkkio myönnetään sen tilakohtaisen viitemäärän perusteella, joka on koko tilakohtaisesta viitemäärästä asianomaisen kahdentoista kuukauden jakson päätyttyä viitemäärän luovutuksensaajan käytössä, vaikka tällä ei olisi missään vaiheessa ollut täyttä oikeutta tämän määrän maidontoimitukseen ilman maksuvelvoitetta.

46 Bundesfinanzhof ei kuitenkaan sulje pois sitä, että tällainen viitemäärän käytön erottaminen käsitteellisesti viitemäärän huomioon ottamisesta lypsylehmäpalkkion laskennassa asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan k alakohdassa tarkoitettuna ”käytettävissä olevana viitemääränä” voi olla ristiriidassa unionin oikeuden säännösten – mukaan lukien maitoalan markkinajärjestelyn yleiset periaatteet – sanamuodon ja hengen kanssa.

47 Tässä tilanteessa Bundesfinanzhof päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [unionin] oikeutta ja erityisesti [asetuksen N:o 1788/2003] 5 artiklan k alakohtaa tulkittava siten, että [tuottajan] viitemäärä ei sisällä sen kahdentoista kuukauden jakson aikana, jonka kuluessa toinen tuottaja on siirtänyt hänelle viitemäärän, [sitä luovutetun viitemäärän osaa], jota vastaavan maitomäärän [tämä toinen] tuottaja on jo toimittanut saman kahdentoista kuukauden jakson aikana?”

48 Asiat C-230/09 ja C-231/09 yhdistettiin unionin tuomioistuimen presidentin 6.8.2009 antamalla määräyksellä kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavat huomautukset

49 Asetuksessa N:o 1788/2003 säädettiin erilaisista tilanteista, joissa tuottaja luovuttaa tilakohtaisia viitemääriä tai niiden osia toisille tuottajille. Tältä osin lainsäätäjä katsoi asianmukaiseksi yhtäältä säätää poikkeuksia siitä periaatteesta, jonka mukaan tilalle annettu viitemäärä siirtyy luovutettavan tilan mukana, ja toisaalta säilyttää väliaikaiset siirto- ja uudelleenjakomekanismit, joiden avulla tietyt tuottajat voivat kansallisten viitemäärien sallimisissa rajoissa lisätä ilman maksuvelvoitetta markkinoille saatetun maidon määrää tietyn kahdentoista kuukauden jakson osalta. Tällaisiin mekanismeihin kuului erityisesti asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu mekanismi, jolla kansallisen viitemäärän käyttämätön osa voitiin jakaa uudelleen niiden maidontuottajien kesken, jotka ovat suorittaneet liikatoimituksia asianomaisen kahdentoista kuukauden aikana.

50 Saman asetuksen 17 ja 18 artiklassa säädettiin lisäksi viitemäärien siirroista, jotka suoritetaan tämän kahdentoista kuukauden jakson aikana tai sen alussa mutta jotka tavallisesti vaikuttavat tietyn tuottajan viitemäärään myös asianomaisen jakson päätyttyä. Näiden siirtojen osalta asetuksen N:o 1788/2003 yleisestä systematiikasta, sen tavoitteesta palauttaa maidontuotantoa rajoittamalla tasapaino kysynnän ja tarjonnan välille maitomarkkinoilla, joille on tunnusomaista rakenteellinen ylijäämä, minkä saavuttaminen asetuksella oli tarkoitus varmistaa, sekä sen kymmenennessä perustelukappaleessa todetusta ja 6 artiklan 5 kohdassa vahvistetusta periaatteesta, jonka mukaan jäsenvaltioiden tuottajille ja kansalliseen varantoon antamien määrien summa ei saa ylittää kansallisia viitemääriä, ilmenee, että tuottaja, jolle tällaisen siirron kohteena oleva tilakohtainen viitemäärä siirtyy, voi siirretyn viitemäärän perusteella

saattaa maitoa markkinoille saman jakson aikana ainoastaan siinä määrin kuin kyseisen viitemäärän aikaisempi haltija ei ole tätä viitemäärää käyttänyt.

Asiassa C-231/09 esitetyt ennakkoratkaisukysymykset

51 Asiassa C-231/09 esittämillään kahdella ennakkoratkaisukysymyksellä, joita on syytä käsitellä yhdessä ja aivan ensimmäiseksi, kansallinen tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta lähinnä, missä olosuhteissa liikatoimituksia suorittaneelle tuottajalle voidaan vahvistaa mahdollisuus osallistua asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohdassa säädetyn kansallisen viitemäärän käyttämättömän osan uudelleen jakamiseen, kun kyseinen tuottaja on asianomaisen kahdentoista kuukauden jakson aikana ottanut haltuunsa tilan, jolle on vahvistettu tilakohtainen viitemäärä ja jolla aikaisempi tuottaja on tuottanut ja toimittanut maitoa tämän saman jakson aikana.

52 Aivan aluksi on todettava, että asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohdassa annetaan jäsenvaltioille oikeus päättää jakaa tai olla jakamatta uudelleen toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättä jäänyt osa liikatoimituksia suorittaneiden maidontuottajien kesken ennen kuin ne vahvistavat kultakin tuottajalta asianomaiselta kahdentoista kuukauden jaksolta perittävän maksuosuuden tämän säännöksen a tai b alakohdassa säädettyjen menettelysääntöjen mukaisesti.

53 Seuraavaksi on huomattava, että vaikka toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättä jääneen osan uudelleen jakaminen ja kultakin tuottajalta perittävän maksuosuuden vahvistaminen liittyvätkin toisiinsa, ne ovat kaksi erillistä toimenpidettä,

sillä ensiksi mainittu toimenpide on vapaaehtoinen esivaihe jälkimmäiselle toimenpiteelle, jonka lopputulokseen se vaikuttaa.

54 Asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohdan sanamuodosta ilmenee, että saman säännöksen a ja b alakohdassa säädetyt menettelysäännöt koskevat ainoastaan tuottajilta perittävien maksuosuuksien vahvistamista.

55 Tästä seuraa, että – toisin kuin Euroopan komissio katsoo – asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädetty kunkin tuottajan ”[käytettävissä olevan] viitemäärän ylittymistä” koskeva peruste ei koske toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättä jääneen osan uudelleenjakoa.

56 ”Käytettävissä olevaa viitemäärää”, sellaisena kuin se on määriteltynä asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan k alakohdassa, ei missään tapauksessa voida käyttää mainitun uudelleenjaon perusteena. Kyseisestä määritelmästä näet seuraa, että mainittu viitemäärä määritetään erityisesti ottaen huomioon ”tässä asetuksessa säädetyt väliaikaiset uudelleenjaot”, joihin kuuluu myös saman asetuksen 10 artiklan 3 kohdassa säädetty uudelleenjako. Asetuksen 5 artiklan k alakohdassa tarkoitettu ”käytettävissä oleva viitemäärä” selviää siis vasta uudelleenjaon jälkeen, mikäli tällainen uudelleenjako toteutetaan.

57 On sitä vastoin tutkittava, tulevatko muut kyseisen asetuksen 10 artiklan 3 kohdassa säädetyt perusteet sovellettaviksi siinä tapauksessa, että jäsenvaltio päättää suorittaa tällaisen uudelleenjaon.

58 Tältä osin lainsäätäjä on käyttänyt tämän säännöksen saksankielisessä versiossa muotoilua ”Neuzuweisung – –, die proportional zu den Referenzmengen der einzelnen Erzeuger oder nach objektiven, von den Mitgliedstaaten festzulegenden Kriterien

erfolgt" ("uudelleenjako, joka suoritetaan suhteessa kunkin tuottajan viitemääriin tai jäsenvaltioiden vahvistamien puolueettomien perusteiden mukaan"), ranskankielisessä versiossa muotoilua "après réallocation ou non, proportionnellement aux quantités de référence individuelles de chaque producteur ou selon des critères objectifs à fixer par les États membres, de la partie inutilisée de la quantité de référence nationale affectée aux livraisons" ("toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättömän osan mahdollisen uudelleenjakamisen jälkeen suhteessa kunkin tuottajan tilakohtaisiin viitemääriin tai jäsenvaltioiden vahvistamin puolueettomin perustein"), portugalinkielisessä versiossa ilmaisua "após eventual reatribuição – proporcionalmente às quantidades de referência individuais de cada produtor ou de acordo com critérios objectivos a definir pelos Estados-Membros – da parte não utilizada da quantidade de referência nacional afectada às entregas" ("toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättömän osan mahdollisen uudelleenjaon jälkeen suhteessa kunkin tuottajan tilakohtaisiin viitemääriin tai jäsenvaltioiden vahvistamin puolueettomin perustein") ja sloveeninkielisessä versiossa muotoilua "porazdeljen ali ne, v sorazmerju z individualnimi referenčnimi količinami vsakega proizvajalca ali skladno z objektivnimi merili, ki jih določijo države članice" ("riippumatta siitä, onko uudelleenjakoa suoritettu vai ei, suhteessa kunkin tuottajan tilakohtaisiin viitemääriin tai jäsenvaltioiden vahvistamin puolueettomin perustein").

59 Muista asetuksen N:o 1788/2003 kieliversioista, kuten bulgarian-, englannin- ja hollanninkielisestä versiosta kuitenkin käy ilmi, että saman asetuksen 10 artiklan 3 kohdassa käytetty muotoilu "suhteessa kunkin tuottajan tilakohtaisiin viitemääriin tai jäsenvaltioiden vahvistamin puolueettomin perustein" ei viittaa toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättömän osan mahdolliseen uudelleenjakoon vaan kultakin tuottajalta perittävän maksuosuuden vahvistamiseen.

60 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhtäältä jossakin kieliversiossa käytettyä unionin säännöksen sanamuotoa ei voida käyttää tämän säännöksen ainoana tulkintaperusteena eikä sille voida antaa tältä osin etusijaa muihin kieliversioihin nähden (ks. mm. asia C-187/07, Endendijk, tuomio 3.4.2008, Kok., s. I-2115, 23 kohta ja asia C-239/07, Sabatauskas ym., tuomio 9.10.2008, Kok., s. I-7523, 38 kohta). Toisaalta

unionin säädöksen erikielisiä versioita on tulkittava yhdenmukaisesti, joten erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on tulkittava sen säädöksen systematiikan ja tarkoituksen mukaan, jonka osa säännös on (ks. vastaavasti em. asia Endendijk, tuomion 24 kohta ja asia C-340/08, M ym., tuomio 29.4.2010, Kok., s. I-3913, 44 kohta).

61 Tältä osin on todettava ensinnäkin, että – kuten asetuksen N:o 1788/2003 14 perustelukappaleessa on todettu – lainsäätäjä on halunnut maito- ja maitotuotealan lisämaksua koskevan järjestelmän hallinnoinnin riittävän joustavuuden varmistamiseksi myöntää jäsenvaltioille luvan jakaa uudelleen käyttämättömät viitemäärät jakson lopussa.

62 Ei kuitenkaan vaikuta siltä, että tämä merkitsisi uudistusta aiemmin voimassa olleeseen järjestelmään nähden tai että lainsäätäjä olisi tällaisesta mahdollisuudesta säätämällä toteuttanut merkittävän muutoksen tältä osin.

63 Jo asetuksen N:o 3950/92 seitsemännessä perustelukappaleessa, joka korvattiin asetuksella N:o 1788/2003, päinvastoin todettiin, että ”järjestelmän suhteellisen joustavan hallinnan säilyttämiseksi on tarpeen säätää ylitysten tasaamisesta kaikkien samankaltaisten tilakohtaisten viitemäärien osalta jäsenvaltion alueella”. Tätä samaa logiikkaa noudattaen asetuksen N:o 3950/92 2 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa, jota sittemmin vastasi asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohta, säädettiin, että ”jäsenvaltion päätöksen mukaisesti tuottajien osuus perittävästä lisämaksusta vahvistetaan, riippumatta siitä onko käyttämättömät viitemäärät jaettu uudelleen vai ei, joko ostajan tasolla sen suuruisen viitemäärän ylityksen perusteella, joka jää jäljelle,

kun käyttämättömät viitemäärät on jaettu suhteessa tuottajakohtaisiin viitemääriin tai kansallisella tasolla tuottajakohtaisten viitemäärien ylityksen perusteella”.

64 Viimeksi mainitun säännöksen kaikista kieliversioista käy kuitenkin selvästi ilmi, että ”suhteessa tuottajakohtaisiin viitemääriin” on suoritettava käyttämättömien viitemäärien jakaminen ja että tuottajien osuus perittävästä lisämaksusta puolestaan vahvistetaan tuottajakohtaisten viitemäärien ylityksen perusteella.

65 Toiseksi on todettava, että vaikka asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohtaa olisi tulkittava niin, että sanamuoto ”suhteessa kunkin tuottajan tilakohtaisiin viitemääriin tai jäsenvaltioiden vahvistamin puolueettomin perustein” viittaa tuottajien osuuden vahvistamiseen perittävästä maksusta, tämän muotoilun mukaiset perusteet tulisivat sovellettaviksi saman asetuksen 10 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädetyn perusteen – eli perusteen, jonka mukaan maksu vahvistetaan ”sen määrän perusteella, kuinka paljon kunkin tuottajan [käytettävissä oleva] viitemäärä on ylittynyt” – lisäksi, millä vähintäänkin tarpeettomasti hankaloitettaisiin lisämaksujärjestelmän soveltamista.

66 Edellä todetusta seuraa, että kyseisen sanamuodon mukaisia perusteita sovelletaan toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättömän osan uudelleen jakamiseen.

67 Näiden perusteiden täsmällisestä ulottuvuudesta on todettava, että asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohdan saksankielisessä versiossa käytettiin termiä ”Referenzmengen” (viitemäärät).

68 Kuten tämän tuomion 60 kohdassa muistutetaan, jossakin kieliversiossa käytettyä unionin säännöksen sanamuotoa ei voida käyttää tämän säännöksen ainoana tulkintaperusteena.

69 On kuitenkin todettava, että kyseisen asetuksen 10 artiklan 3 kohdan muissa kieliversioissa kuin saksankielisessä versiossa käytetään sanamuotoa ”tilakohtaiset viitemäärät”, jotka on määritelty asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan j alakohdassa, jonka mukaan vastaavasti tilakohtaisilla viitemäärillä tarkoitetaan ”tuottajien viitemääriä kunkin kahdentoista kuukauden jakson 1 päivänä huhtikuuta”.

70 Kuten Hauptzollamt Koblenz ja Hauptzollamt Oldenburg katsovat, tässä tilanteessa asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohtaa on tulkittava niin, että toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättömän osan uudelleen jakamisen on tapahduttava suhteessa liikatoimituksia suorittaneiden tuottajien tilakohtaisiin viitemääriin, eli viitemääriin, jotka määritellään kunkin kahdentoista kuukauden jakson 1. päivänä huhtikuuta, tai jäsenvaltioiden vahvistamien puolueettomien perusteiden mukaan.

71 Tältä osin ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia, onko Saksan liittotasavallan tarkoituksena ollut antaessaan MilchAbgV:n 14 §:n 1 momentin käyttää asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohdassa säädettyä mahdollisuutta, jonka mukaan kyseisten viitemäärien uudelleen jakaminen tapahtuu suhteessa liikatoimituksia suorittaneiden tuottajien tilakohtaisiin viitemääriin, vai onko sen tarkoituksena ollut käyttämällä tässä samassa säännöksessä säädettyä oikeutta vahvistaa muita puolueettomia perusteita tätä uudelleenjakoa varten mahdollistaa se, että tuottaja, jolle on asianomaisen kahdentoista kuukauden jakson aikana siirretty sellainen viitemäärä, jonka osalta viitemäärän aikaisempi haltija on jo tuottanut ja toimittanut maitoa tämän saman jakson aikana, voi osallistua mainittuun uudelleenjakoon tällä koko viitearvolla tai sen osalla.

72 Siinä tapauksessa, että Saksan liittotasavalta käytti ensiksi mainittua mahdollisuutta, on todettava, että koska asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan j alakohtaan sisältyvässä ”tilakohtaisen viitemäärän” määritelmässä viitataan asianomaisen kahdentoista kuukauden jakson alkamisajankohtaan, sen perusteella ei missään tapauksessa voida ottaa huomioon kyseisen jakson aikana tapahtuneita viitemäärien siirtoja.

73 Mikäli Saksan liittotasavalta käytti jälkimmäistä mahdollisuutta, on todettava, että säätäessään jäsenvaltioiden oikeudesta vahvistaa puolueettomat perusteet toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättömän osan uudelleen jakamista varten, unionin lainsäätäjä jätti jäsenvaltioille tältä osin melko laajalti harkintavaltaa. On kuitenkin todettava, ettei jäsenvaltioilla ollut oikeutta ottaa käyttöön mitä tahansa perusteita tätä varten.

74 Toteuttaessaan unionin lainsäädännön soveltamista koskevia toimenpiteitä kansallisten viranomaisten on nimittäin harkintavaltaansa käyttäessään noudatettava erityisesti unionin oikeuden yleisiä periaatteita (ks. vastaavasti asia C-313/99, Mulligan ym., tuomio 20.6.2002, Kok., s. I-5719, 35 kohta ja asia C-495/00, Azienda Agricola Giorgio, Giovanni ja Luciano Visentin ym., tuomio 25.3.2004, Kok., s. I-2993, 40 kohta), joihin kuuluvat oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteet, suhteellisuusperiaate ja yhdenvertaisuusperiaate. Tällaisen toimenpiteen on myös oltava perusoikeuksien, kuten omistusoikeuden mukaisia (ks. vastaavasti em. asia Mulligan ym., tuomion 36 kohta).

75 Sitä paitsi kun otetaan huomioon, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen lainsäädännön antaminen kuuluu yhteisen maatalouspolitiikan alaan, tällaista lainsäädäntöä ei voida laatia tai soveltaa siten, että vaarannettaisiin tällä politiikalla ja erityisesti maitoalan yhteisellä markkinajärjestelyllä tavoiteltujen päämäärien

saavuttaminen (ks. vastaavasti em. asia Mulligan ym., tuomion 33 kohta). Tältä osin on syytä mainita erityisesti maksujärjestelmän toimintaa koskevat periaatteet, joista on säädetty asetuksessa N:o 1788/2003, mukaan lukien viitemäärien luovuttamista koskevat periaatteet.

76 Tältä osin on todettava, että vaikka tämän tuomion 50 kohdassa mainittu periaate, jonka mukaan jäsenvaltioiden tuottajille ja kansalliseen varantoon antamien määrien summa ei saisi ylittää kansallisia viitemääriä, vaikuttaa joko osittain tai kokonaan käytetyn viitemäärän siirronsaajana olevan tuottajan oikeuteen toimittaa maitoa ilman maksuvelvoitetta, tällä periaatteella ei voi olla vaikutusta asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohdassa säädettyyn uudelleenjakotoimenpiteeseen. Siltä osin kuin tämän toimenpiteen ainoana tarkoituksena on antaa jäsenvaltioille oikeus jakaa toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämätön osa kahdentoista kuukauden jakson päättyessä liikatoimituksia suorittaneiden tuottajien kesken, sillä ei ole vaikutusta tämän käyttämättömän osan suuruuteen eikä se siten voi vaikuttaa yhtäältä kyseisen jäsenvaltion antamien tilakohtaisten viitemäärien ja kansallisen varannon viitemäärien summan ja toisaalta kansallisen viitemäärän vastaavuuteen.

77 Näin ollen jäsenvaltioilla oli asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohdassa säädetyn ”puolueettomien perusteiden” vahvistamista koskevan mahdollisuuden täytäntöönpanon yhteydessä oikeus mahdollistaa se, että tuottaja, jolle on asianomaisen kahdentoista kuukauden jakson aikana siirretty sellainen viitemäärä, jonka osalta viitemäärän aikaisempi haltija on jo toimittanut maitoa tämän saman jakson aikana, voi osallistua mainittuun uudelleenjakoon tällä koko viitearvolla tai sen osalla, kunhan kyseinen lainsäädäntö on muiden tämän tuomion 74 ja 75 kohdassa mainittujen vaatimusten mukainen.

78 Jäsenvaltioiden on kuitenkin valvottava sitä, että tällainen kansallinen lainsäädäntö laaditaan niin, ettei se johda siirtoihin, jotka ovat muodollisesti asetuksessa N:o 1788/2003 säädettyjen edellytysten mukaisia mutta joiden ainoana tarkoituksena siitä huolimatta on mahdollistaa se, että tietyt liikatoimituksia suorittaneet tuottajat voivat päästä suotuisampaan asemaan toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättömän osan uudelleenjaossa. Oikeuskäytännöstä nimittäin seuraa, että unionin asetusten soveltamista ei voida ulottaa kattamaan taloudellisten toimijoiden väärinkäytön luonteisia menettelyitä (ks. vastaavasti asia C-206/94, Paletta, tuomio 2.5.1996, Kok., s. I-2357, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia C-110/99, Emsland-Stärke, tuomio 14.12.2000, Kok., s. I-11569, 51 kohta).

79 Kun otetaan huomioon kaikki edellä esitetty, asiassa C-231/09 esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava seuraavasti:

– Asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohtaa on tulkittava niin, että toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättömän osan uudelleen jakamisen on tapahduttava suhteessa liikatoimituksia suorittaneiden tuottajien tilakohtaisiin viitemääriin, eli viitemääriin, jotka määritellään kunkin kahdentoista kuukauden jakson 1. päivänä huhtikuuta, tai jäsenvaltioiden vahvistamien puolueettomien perusteiden mukaan. Tässä säännöksessä käytetyn tilakohtaisen viitemäärän käsitteen perusteella ei voida ottaa huomioon tämän jakson aikana tapahtuneita viitemäärien siirtoja.

– Kansallisen lainsäädännön, jolla pannaan täytäntöön asetuksen N:o 1788/2003 10 artiklan 3 kohdassa säädetty oikeus vahvistaa ”puolueettomia perusteita”, joiden perusteella toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämätön osa jaetaan uudelleen, on oltava erityisesti unionin oikeuden yleisten periaatteiden sekä yhteisellä maatalouspolitiikalla ja erityisesti maitoalan yhteisellä markkinajärjestelyllä tavoiteltujen päämäärien mukainen.

– Nämä päämäärät eivät ole esteenä kyseisen oikeuden täytäntöönpanon yhteydessä annetulle kansalliselle lainsäädännölle, jossa mahdollistetaan se, että liikatoimituksia suorittaneet tuottajat, joille on asianomaisen kahdentoista kuukauden jakson aikana asetuksen N:o 1788/2003 säännösten mukaisesti siirretty sellainen tilakohtainen viitemäärä, jonka osalta viitemäärän aikaisempi haltija on jo tuottanut ja toimittanut maitoa tämän saman jakson osalta, voivat osallistua mainittuun uudelleenjakoon koko tällä viitearvolla tai sen osalla. Jäsenvaltioiden on kuitenkin valvottava sitä, ettei tällainen kansallinen lainsäädäntö johda siirtoihin, jotka ovat muodollisesti tässä asetuksessa säädettyjen edellytysten mukaisia mutta joiden ainoana tarkoituksena siitä huolimatta on mahdollistaa se, että tietyt liikatoimituksia suorittaneet tuottajat voivat päästä suotuisampaan asemaan mainitussa uudelleenjaossa.

Asiassa C-230/09 esitetty ennakkoratkaisukysymys

80 Asiassa C-230/09 tehdystä ennakkoratkaisupäätöksestä käy ilmi, että pääasiassa on kyse Kurt und Thomas Etling in GbR:lle myönnettävän lypsylehmäpalkkion vahvistamisessa käytettävän viitemäärän vahvistamista koskevasta riita-asiasta. Kansallinen tuomioistuin pyytää tässä yhteydessä tulkitsemaan asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan k alakohtaa ainoastaan siltä osin kuin se katsoo, että asetuksen N:o 1782/2003 95 artiklan 1 kohdassa, jota sovellettiin lypsylehmäpalkkion laskennassa pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä, viitataan tämän laskennan osalta kyseiseen 5 artiklan k alakohtaan.

81 Tässä tilanteessa kansallisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisukysymys on ymmärrettävä niin, että se tiedustelee pääasiassa, onko asetuksen N:o 1782/2003 95 artiklan 1 kohdassa käytetty ilmaisu ”tilan käytössä oleva – – tilakohtainen viitemäärä” ymmärrettävä niin, että silloin kun tuottajalle on tietyn kahdentoista kuukauden jakson aikana siirretty sellainen tilakohtainen viitemäärä, jonka sen aikaisempi haltija

on jo käyttänyt tämän saman jakson aikana, kyseinen ilmaisu kattaa myös tämän jo käytetyn viitemäärän.

82 Ensiksi on tutkittava, pitääkö lähtöolettama, jonka mukaan asetuksen N:o 1782/2003 95 artiklan 1 kohdassa viitataan asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan k alakohdassa määriteltyyn ”käytettävissä olevan viitemäärän” käsitteeseen, paikkansa.

83 Kuten sekä komissio kirjelmissään että julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 19 ja 20 kohdassa ovat huomauttaneet, asetuksen N:o 1782/2003 95 artiklan 1 kohdassa ei käytetä täsmälleen samaa sanamuotoa kuin asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan k alakohdassa, jossa määritellään ”käytettävissä oleva viitemäärä”. On kuitenkin todettava, että koska kyseisessä 95 artiklan 1 kohdassa käytetään ilmaisua ”tilakohtainen viitemäärä”, ilmaisun ”tilan käytössä oleva” ottaminen osaksi säännöstä olisi ollut tarpeetonta, jos lainsäätäjän tarkoituksena oli viitata asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan j alakohdassa tarkoitettuun ”tilakohtaisen viitemäärän” käsitteeseen.

84 Lisäksi asetuksen N:o 1782/2003 95 artiklan 3 kohdasta seuraa, että niiden tilakohtaisten viitemäärien, jotka on tilapäisesti siirretty asetuksen N:o 1788/2003 16 artiklan mukaisesti 31. päivänä maaliskuuta tiettynä kalenterivuonna, on katsottava olevan siirronsaajan tilan käytössä tuona kalenterivuonna. Tuottajan, jolle voidaan myöntää lypsylehmäpalkkio, tilannetta on siis arvioitava kyseisenä päivänä laskettaessa tätä palkkiota.

85 Asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan k alakohdan mukaan myös ”käytettävissä oleva viitemäärä” määritetään tämän ajankohdan perusteella.

86 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, on todettava, että lainsäätäjä on asetuksen N:o 1782/2003 95 artiklan 1 kohdassa todellakin tarkoittanut asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan k alakohdassa määriteltyä käsitettä ”käytettävissä oleva viitemäärä”.

87 Seuraavaksi on tutkittava, onko niin, että kun tuottajalle on tietyn kahdentoista kuukauden jakson aikana siirretty sellainen tilakohtainen viitemäärä, jonka sen aikaisempi haltija on jo käyttänyt tämän saman jakson aikana, kyseinen ilmaisu kattaa myös tämän jo käytetyn viitemäärän.

88 Asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan k alakohdassa määritellyllä käsitteellä ”käytettävissä oleva viitemäärä” tarkoitetaan ”tuottajien 31 päivänä maaliskuuta käytettävissä olevia viitemääriä sen kahdentoista kuukauden jakson aikana, jolle maksu on laskettu, kaikki kyseisen kahdentoista kuukauden jakson aikana tehdyt, tässä asetuksessa säädetyt siirrot, myynnit, muunnokset ja väliaikaiset uudelleenjaot huomioon ottaen”. Tällä käsitteellä on siis erityinen asema asetuksen systematiikassa, eikä sitä näin ollen voida analysoida tämän asiayhteyden ulkopuolella.

89 Asetuksen N:o 1788/2003 viidennen perustelukappaleen sanamuodosta, 4 artiklan toisesta kohdasta ja 10 artiklan 3 kohdan a alakohdasta nimittäin seuraa, että tätä viitemäärää käytetään ainoastaan perustana tuottajien mahdollisesti suorittamien liikatoimitusten määrittämisessä ja siten perittävän maksun määrän määrittämisessä, sillä ilmaisua ”käytettävissä oleva viitemäärä” ei käytetä missään muussa tämän asetuksen säännöksessä.

90 Jos tuottaja voisi silloin, kun kyse on viitemäärien siirrosta, käyttää tilakohtaisen viitemäärän tai sen osan toimittaakseen maitoa ilman maksuvelvoitetta tietyn kahdentoista kuukauden jakson osalta ja tämän jälkeen siirronsaajana oleva tuottaja voisi sisällyttää saman viitemäärän tai sen osan käytettävissään olevaan viitemäärään ja vähentää siten liikatoimitusten määrää tältä samalta kahdentoista kuukauden jaksolta, tämä merkitsisi sitä, että sama viitemäärä käytettäisiin kahteen kertaan tämän

kahdentoista kuukauden jakson osalta, mikä olisi vastoin tämän tuomion 50 kohdassa mainittua periaatetta, josta muistutetaan tämän saman tuomion 76 kohdassa ja jonka mukaan jäsenvaltioiden tuottajille ja kansalliseen varantoon antamien määrien summa ei saisi ylittää kansallisia viitemääriä.

91 Tämä tulkinta on myös asetuksen N:o 1782/2003 yleisen systematiikan mukainen, koska sillä vältetään vaara siitä, että lypsylehmäpalkkio myönnettäisiin saman jakson osalta kahdelle eri tuottajalle saman käytettävissä olevan viitemäärän perusteella.

92 Näin ollen käytettävissä olevan viitemäärän käsitettä ei voida erottaa sen käytöstä eikä se siten voi kattaa sellaista siirrettyä tilakohtaista viitemäärää tai sen osaa, jonka toinen tuottaja on jo käyttänyt saman kahdentoista kuukauden jakson osalta.

93 Tästä seuraa, että kun otetaan huomioon kaikki edellä esitetty, asiassa C-230/09 esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1782/2003 95 artiklan 1 kohdassa käytettyä käsitettä ”tilan käytössä oleva – – tilakohtainen viitemäärä”, joka vastaa asetuksen N:o 1788/2003 5 artiklan k alakohdassa määriteltyä käsitettä ”käytettävissä oleva viitemäärä”, on tulkittava niin, että silloin, kun tuottajalle on tietyn kahdentoista kuukauden jakson aikana siirretty sellainen viitemäärä, jonka osalta sen luovuttaja on jo toimittanut maitoa tämän saman jakson aikana, kyseinen käsite ei kata siirronsaajan osalta sitä siirretyn viitemäärän osaa, jonka osalta viitemäärän luovuttaja on jo toimittanut maitoa ilman maksuvelvoitetta.

Oikeudenkäyntikulut

94 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Maito- ja maitotuotealan maksun vahvistamisesta 29.9.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1788/2003, sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2217/2004, 10 artiklan 3 kohtaa on tulkittava niin, että toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämättömän osan uudelleen jakamisen on tapahduttava suhteessa liikatoimituksia suorittaneiden tuottajien tilakohtaisiin viitemääriin, eli viitemääriin, jotka määritellään kunkin kahdentoista kuukauden jakson 1. päivänä huhtikuuta, tai jäsenvaltioiden vahvistamien puolueettomien perusteiden mukaan. Tässä säännöksessä käytetyn tilakohtaisen viitemäärän käsitteen perusteella ei voida ottaa huomioon tämän jakson aikana tapahtuneita viitemäärien siirtoja.

2) Kansallisen lainsäädännön, jolla pannaan täytäntöön asetuksen N:o 1788/2003, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2217/2004, 10 artiklan 3 kohdassa säädetty oikeus vahvistaa puolueettomia perusteita, joiden perusteella toimituksiin varatun kansallisen viitemäärän käyttämätön osa jaetaan uudelleen, on oltava erityisesti unionin oikeuden yleisten

periaatteiden sekä yhteisellä maatalouspolitiikalla ja erityisesti maitoalan yhteisellä markkinajärjestelyllä tavoiteltujen päämäärien mukainen.

3) Nämä päämäärät eivät ole esteenä kyseisen oikeuden täytäntöönpanon yhteydessä annetulle kansalliselle lainsäädännölle, jossa mahdollistetaan se, että liikatoimituksia suorittaneet tuottajat, joille on asianomaisen kahdentoista kuukauden jakson aikana asetuksen N:o 1788/2003, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2217/2004, säännösten mukaisesti siirretty sellainen tilakohtainen viitemäärä, jonka osalta viitemäärän aikaisempi haltija on jo tuottanut ja toimittanut maitoa tämän saman jakson osalta, voivat osallistua mainittuun uudelleenjakoon koko tällä viitearvolla tai sen osalla. Jäsenvaltioiden on kuitenkin valvottava sitä, ettei tällainen kansallinen lainsäädäntö johda siirtoihin, jotka ovat muodollisesti tässä asetuksessa säädettyjen edellytysten mukaisia mutta joiden ainoana tarkoituksena siitä huolimatta on mahdollistaa se, että tietyt liikatoimituksia suorittaneet tuottajat voivat päästä suotuisampaan asemaan mainitussa uudelleenjaossa.

4) Yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (ETY) N:o 2019/93, (EY) N:o 1452/2001, (EY) N:o 1453/2001, (EY) N:o 1454/2001, (EY) N:o 1868/94, (EY) N:o 1251/1999, (EY) N:o 1254/1999, (EY) N:o 1673/2000, (ETY) N:o 2358/71 ja (EY) N:o 2529/2001 muuttamisesta 29.9.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1782/2003, sellaisena kuin se on muutettuna 26.1.2005 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 118/2005, 95 artiklan 1 kohdassa käytettyä käsitettä ”tilan käytössä oleva –– tilakohtainen viitemäärä”, joka vastaa asetuksen N:o 1788/2003, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2217/2004, 5 artiklan k

alakohdassa määriteltyä käsitettä ”käytettävissä oleva viitemäärä”, on tulkittava niin, että silloin, kun tuottajalle on tietyn kahdentoista kuukauden jakson aikana siirretty sellainen viitemäärä, jonka osalta sen luovuttaja on jo toimittanut maitoa tämän saman jakson aikana, kyseinen käsite ei kata siirronsaajan osalta sitä siirretyn viitemäärän osaa, jonka osalta viitemäärän luovuttaja on jo toimittanut maitoa ilman maksuvelvoitetta.

Allekirjoitukset